

MARTIN OLIVA

Napsal A. V. Šmilovský.

"Bůh nás ochraň, a to boží obličej!"
"Dejž to nebeský Bůh," odvětil Jirka.

Rozmluva ta dala se prvního ženevce odpovědně v polích nad kostelem; druhého dne nebylo lépe. Hned dopoledne chmur na nebi přibývalo, tak že slunce jen chvílemi a po dlouhých přestávkách z nich vyniklo. Oblaky patrně se nízky a zatáhly k polednímu nadobro oblohu. Věr táhl dle mráčen od západu k východu. Po polední bylo slyšet za královským hvozdem dunění bouřky, hospodáři trnuli strachy a pozorovali bedlivě oblohu. Oblaky se sponuřily ještě více k zemi, choulily se v koule, na pokraji roztrpěné, blesk je k západu rozrýval vždy jizlivěji a rychleji pro sobě, rachot hromu stával se zřetelnější a děsnější, a posléze ozvalo se hučení se strany od novokýdovského průmysku, podobné nejprve jako by někdo drobné kamení na plechy házel ale pak jako by hromada baterií za sebou jela na tvrdé, žulové silnici. Rolníci se zdesili, věděli, že to z krupobítí, a litujiče v duchu těch, jež potkalo, prosili Boha, aby ušetřil krásné jejich obilí v poli. Štěpánovští měli naději, že krupobítí je míne. Dle mnohaleté zkušenosti nebylo jejich tajno, že krupobítí přitahováno býva horami a lesy, jak již byl starý Zitný věra Jirovi proповěděl. Tím hnala se obyčejně sponuřila se asi hodinu cesty za vsí v širokém údolí. I dnes těšili se, že se tak stane, neboť nebylo pamětníka, že by kdy na štěpánovských polích potlouklo. Náves se vyprázdnila, spustil se lijavec, a bouřka se strašnými blesky svými a hromy stála již nad vesnicí. Hospodáři obsadili okna a pozorovali, co padá na zem. Posud to byl prudký liják, ale na jednu okolo druhé hodiny začalo to klepat do okén. Z počátku to byly malé kroupy, jež v blátě s vodě hokpavaly, ale pak začaly tabulky n okén praskati. Kroupy zvěi slepičho a holubího vejce třískaly zuřivě do stavení a střeš. Hospodáři lomili rukama, hospodyně hlasitě se modlily, děti plakaly a křičely. Jen několik desných, dlouhých minut trval vztek bouře a krup; pak padaly volnější a řídkější, děst sypal se ještě nějaký čas, a pak přestalo pršet. Z dání jen bylo slyšet hučení krupobítí, až nadobro zaniklo. Zléšení vyběhali hospodáři ze stavení; Martin s nimi. Běželi do polí k svému obilí. V pravé od vsi, kde v údolí nejurodnější byla poloha, bylo nejhůře. Srdečonné podivání! Obilí bylo do země stepáno, stěbla stála přelámana a na poli, někdy i deset koreň velkým, stálo posud krup, že by je člověk mohl na lopatu nabírat. Krupobítí tlouklo pruhem, hezky širokým. Kam padlo, mlátilo bez ceptu. Úroda byla zničena a všecky ty krásné naděje, kterými rolníky oblažovala. Martin zbledl jako stěna. Pole jeho statku ležela z největší části ve směru, jímž táhlo krupobítí. Pro letošek byl se žněmi hotov; viděl na vlastní oči, že nebude potřebovat ani kos, ani ysprávy, ale pluky. Zaplakal lítostí, že neviděl ani před sebe. Nebyl ani jediným zlatým pojištěm, spořádal se svými sousedy na vborouzu polohu poli štěpánovských. Letos byli zklamáni!

slibil čekati až na žně. Martin v naději, že za obilí sejdou se hezky peníze, bez rozmýšlení se zavázal slovem svým. Leč vzhledy se neděje, jak se kdo naděje, a Martin cítil velmi dobře, že má a musí litati a že nemá křídla! Postavení, do něhož uvrhlo jej nešťastné krupobítí, bylo zlé, těžké, jedva snesitelné, neboť odnikud nevěřila naděje, že pomůže možná. Martin tak byl zabrán do truchlivého rozjímání, že ani neslyšel, že někdo po mezi k němu přichází. Byl to Abraham Sieher.

"Dotknou se zvolna ramene Oliva, promluvil Abrámek skromně a soucitným hlasem:
"Potě vás Bůh, hospodáři!"

Martin se zprudka obrátil a uvítal židlika s hučivým zrakem; nevyšlihl jinak, nežli že přichází, aby jej upomínal pro dluh, jež převzal po otci. Sieher asi předvídal, co v Martinovi se děje, a pravil skoro litostivě:
"Jakživ jsem neviděl takovou zkázu! Celoroční práce a namáhání, hromada peněz, co do polí strčeno, a tisíce, které letošní úroda slibovala, jsou ty tam za krátkou hodinku. Nemám ani kouska polí, ale věřte mně, Olivo, nebo nevěřte, srdce mně v těle bolí jako každého rolníka, an hledím na tu sponu. Co má citelný člověk říci, nežli: potě vás Pánbůh vždycky v tom hrozném zármutku!"

Martina uhláčovala na chvíli taková řeč. Sklopil oči k zemi pravil:
"Myslil jsem, Abrámku, že přicházíte mně upomínat, a dělal jsem vám křivdu."
"Což myslíte, hospodáři?" rozhorlil se Abrámek, "že jsem jako ta zvěř v poli, že nejsem člověk, že jsem bez citu? Jak je Bůh nadmou, ať se hned propadnu, pomysli-li jsem na takových kloupcích několik zlatých! Vždyť mám vaše slovo, a nedáte-li je mně leťos, dáte je na přes rok anebo za tři léta, a pro mne třeba za deset let, vždyť jste nás, a když vás Pánbůh navštívil nešťastím, nebudu vás přece ke všemu zármutku ještě obtěžovat. Jsem chudý žid, ale kdybyste chtěl na mně poslední kabát s těla, tu jej máte!"

"Což je to všechno platno," vzdychl Martin malomyslně, "jak pak si pomohu z tohoto neštěstí?"

"Nebudte bláhový, hospodáři," těšil ho Abrámek, "vždyť nejste ani dítě, ani hloupá ženská! Jste muž, a muž musí být vždy připraven na nehodu. Dá-li Pánbůh zdraví, budou rukávy novy...! Jen trpělivost, vítr odnese žalost."

"Vám je snadno mluvit," namítal Martin, "vás nešťastí nepotkalo. Sebe lepší rozumy sponu nenapraví. Jak si jen pomohu?"

"Co nedá rozum, přinese čas a náhoda. Pomohli si jiní a byli v tom ještě hůře, pomůžete si i vy. Však najdou se dobří lidé, kteří pomohou, potřebí jen se pořádně ohlídnouti."

Martin podíval se důvěrně na Abrámku; tušil, že židák těmi dobrými lidmi myslí na sebe. Žid je ovšem žid, myslil Martin, ale proč by aspoň jeden z tisíců nebyl citelný člověk a poctivý? Snad je takový Abrámek, vždyť jiný žid sotva by jevil lítost, když splohuoběny jeho, křesťany, nešťastí potkalo. A Abrámek jevil dnes tak upřímný s ním soucit. Martin potřeboval nyní peněz, jako ryba vody. Dluhy musil splatiti neboť ti, kdož mu čekali, potřebovali jejich rovněž jako on; obilí musil mít k zasati, píci pro dohy tek a peníze k zvyřivoti sebe a děládky přes dlouhou zimu a skoro na celý dlouhý rok. Kde se vy-půjčítí? Abrámek byl třeba peníze zapotřetíl beze všeho hluku, a za rok by Martin s ním se vyrovnal. Byl by to nejjednodušší způsob si pomoci!

Tak rozjímal Martin, židák zatím sešlyhl se k potlučenému obilí, zdál aspoň něco klasů je zachováno. Čekal patrně na odpověď Martinovu a čekal s nemalou toužebností. Proto sešlyhl se k obilí, aby Oliva mu neviděl do očí a nepromíkl snad jeho útroby, v nichž právě první kofínok sponuřil chytře promyšlený plán s Martinem.

"Dobří lidé," obnubil mladý Oliva hovor, "ano, dobří lidé, těch je nyní pomálu, zvláště když člověku se špatně vede!"

"Pravda," odpověděl žid a

vztáhl se, neboť domníval se, že dobře Olivovi rozumí, "člověk by je mohl na prstech spočítati, ale jsou peníze na světě!"

"Hu, jmenujte mně nějakého pro příklad," pravil, jako by nevěřil Martin.

"Jednoho bych věděl," prohodil opatrně žid a sklopil skromně oči.

"A kdo by to byl?"

"On by vám aspoň obilí k setbě zapotřetíl," odvětil žid a dodal po chvíli:

"Než k čemu choditi okolo kaše jako mlsná kočka! Jsem upřímný člověk, a jak je Bůh nadmou, nemám v sobě, ani co bych kuře oklamal. Je mi vás líto, hospodáři, před třemi nedělemi ze měl vám nešťastné dobrý pantuřta, a teď ke všemu toto neštěstí! Zapotřetíl vám obilí k setbě, ne mějte žádnou statost, a na mou dluhi, obilí pořádné a při tak mýrných výminkách, že nikdo jiný je tak na dluh nedostane."

"To by bylo něco," pravil Oliva, "ale to všechno málo, tím dírů nezapu. Víte, Abrámku, že neměl jsem přede žněmi v stavení tolik, abych otec pořádně pochoval; sem tam uvázl jsem s nějakým zlatým, a teď mám platiti a pak, vždyť víte, člověk má želádku, dobytek, daně, rok je dlouhý, a po žněch je ve statku tak jako přede žněmi!"

"Pravda, pravda, nabližím to, hospodáři," odvětil vážně židák, "ale i kdybych měl tu nejlepší vůli vám peníze zapotřetíl, byla by to práce těžká, ba těžší, než si kdo pomysli může. Ale víte, jsem chudý žid, chodím s raneem po vsích, a když přijdu domů, že ká na mne šest hladových krků. Vy nevíte, Olivo, co to je, vy nevíte, co se za rok do těch krků vejde! Mám ten kamenný barák, pravda, ale kdo mi půjje na něj fukénu, sto zlatých. A kdyby půjčil, je vám se stem pomozem?"

"Není."

"Nu, tak vidíte, že není, a více mně někdo nepůjje! Kde jsou ty časy, kde půjčili lidé na poctivou tvář. Jsou ty tam, každý chce tu nejistší jistotu."

"Můj statek je dosud dobrou jistotou," namítl Oliva.

"Kdo říká, že není? Ale vy si nevyprávějte, nýbrž já, a pak nepovyšujte snad někomu na nos že pro vás si vypíjčuji. Já bych si vypíjčel, já bych zapotřetíl, rozumíte, a statek Olivův a Oliva by stáli před světem čistí jako sklo, rozumíte? Ale to jsou jen řeči, vody je odnesou jako na jaře sněhy. Vy potřebujete několik set, a já sotva bych stloukl stovku."

"Kdybyste mně, Abrámku, peníze zapotřetíl, byl bych uznalým," prohodil Oliva.

Židák vzal jej za ruku a odpo-věděl určitě:

"Nechci vám bráti všechno na ději, Olivo. Vy jste muž a já jsem muž; vy jste boháč a já chudý židák. Já vím, že kdybych peníze zapotřetíl, nereknete jen: Abrámku, děkuji ti, ale že byste myslil na mé děti za mě namáhání. Proč bych pro vás neudělal, co je mož-ného. Ohlídnou se na všechny strány, zatím, ale vy si vše rozmyslete a když byste chtěl přijít k Abrámku, přijďte jako domů. At se na místě propadnu, neudělám-li pro vás, co bude možného a la-cinější, nežli kterýkoli křesťan. Neznáte mne rok ani dvě léta, ale co jste žid, a víte, že jakživ jsem nelichvářil. Dobře svědomí to mně je nad zlato a papíry! Jen přijďte, nu, a pak si upřímně porozprávíme."

Msto odpovědi stiskl mu Martin ruku. Žid v duchu zajásal. Rozešl se, Martin obešel si ještě pole svá, a Abrámek šel dále. Sotva byl kus cesty od Martina, rozveselil se tak, že skřívenou svou hubu sešpulil k tichému hvizdáni. Kolem něho rozkládaly se strašlivě sstny nadějí pracovných rol-níkův, a právě ty sstny byly předmetem jeho radosti. Kde jni už zoufali, tam on se radoval, kde jni přišli o žně, tam on doufal kliditi a děkovať svému Bohu, že křesťanům seslal krupobítí.

XII.

Uplynuly asi tři neděle. Martin dusal váhal a nešel k Abrámku; vnitřní jakýs hlas ho od to-ho kroku držel. Tušil, že ná-věštva první a žida máže být praň osudná. A přece nestaral se jinak o to, aby zapotřetíl si peníze žude, ač věřitelé o nepatrné své požadavky a náho se hlásili. Po-sléze, chtěli se etí obstatí, musil jiti k Abrámkuvi a volit k tomu

tmavý večer, když jednou hodně poprobývalo. Zastal žida doma, an zabrán byl v počítání. Oko Abrámko-vé vítězně se zajiskřilo, když vstupoval do světnice Mar-tin. Pochyboval už, že zvláží, Martin mu dlouho nepřichézel; domníval se, že Martin už jinde zaklepal a byl vyslyšen. To ho páhlo v duši a staral se všemožně o to, aby Martin dobře nepochodil. Tím divnějí mu bylo, že ne-mohl se na Martina ne dovědět, Abrámek mival těžké sny; nyní věděl, že bude dobře spáti. Mar-tin přišel sion k němu, Martin byl jeho.

Uvítav Martina s nejsladším výrazem, ježž temným očím svým a skříveným ústům s to byl datí, nabídl mu při stole židliče a tázat se zcela nevinně, jako by mu ani ve snu nenapadlo, proč Martin přichází, co mu pan hospodáři ne-se.

Martin usodl ke stolu a hledal slova, aby mu žid dobře porozu-měl. Těšil, jakžž dosud nebyl po-cítil, vázala mu jazyk a stáhovala srdce. Dobrou minutu zpozředel k slova, aby mu žid dobře porozu-lou své duše jal se nejistým hlasem vypravovati, že si dnes vzpo-mněl na rozprávku, kterou ondy v potlučeného pole spolu vedli, že se nachází ve zím postavěni a že přichází, aby mu Abrámek pro okamžik pomohl. S pozorností, důstojnou hedlivého zpozředla, poslouchal židák a nejevil ani soucit, ani odpor k řeči Martinů-vé. I on dobrou minutu přemýšlel, nežli odpověděl:

"Mám děti, Olivo, a proto mám cit. Pánbůh ví, bylo mně vás líto, když viděl jsem to neštěstí, a slibil jsem v té soustrasti zapo-trtiti vám obilí k zasati. Já slova svému dostojím, když k tomu při-jde, ale myslil jsem, že už dávno jinde jste hledal pomoci!"

"Neznám jsem se žádnému ani slovom," tvrdil mladý Oliva, "a pak, abych vám pravdu pově-děl, není mně ani tak o obilí, jako o hotové peníze."

Martin si ulevil; co nejvíce jej hnálo, bylo vysloveno.

Židák zaskřábal se v největších rozpáčích za nehem a pravil po chvíli:

"To je jiná, milý Olivo. Já se nevím už dobře pamatovati, to víte, řeč je řeč a vítr jí roznáší, ale napadá mně, že jsem se i o peně-zích zmínil. Ale vy ani nevěříte, jak je nyní o peníze zle. Člo-věk si mize nohy nehoditi, a kde-nie, tu me."

"Tedy jste mně jich nezapotřetíl, Abrámku?" tázal se úzkost-livě Martin.

"Jak pak bych jich byl zapo-trtěl! Což věděl jsem, že jich na mně chcete?" odpovídal žid.

Martin neměl k tomu odpově-di.

"Nu, víte en, sousede, co se ne-stalo, může se státi. Já jsem sier-peněz zapotřetíl, ale myslil jsem přece na vás; vždyť jste tak etí hodný a pořádný muž, jakých je málo v naší vesnici. Ale kdybych byl věděl, že to tak těžko půjde nebyl bych raději ně slibil."

"Tedy se budu muset jítom o brátni," prohodil Martin.

"K čemu? Já jsem vám slibil a pracoval pro vás, a přátelství jen. Pánbůh ví, z přátelství k vám, že jste tak hodný muž. Že je nemohu jen tak z rukávy vy-sypati, nedivil byste se, kdybyste věděli, jak je o ně zle. Ostatně mám naději, nám dobrou naději, ale musíme ještě počkati, přáteli počkati."

"Já už nemohu čekati," pro-zrahl se mrzutě Martin; "upomí-nají mne a nemohu už se etí ob-státi."

"To je jiná, milý Olivo! Jed-tomu tak, víte en, přijďte za té-žde, nebo pozotřetí, nebo zejtra. Ještě dnes v noci půjdu jich pro-váš shánět. Venku prší, ale což na tom, mám vás rád, vzal kuzel boty."

"Mohu se na vaši řeč spoleh-nouti?" tázal se Martin poněkud veseleji.

"Můžete, jako že jsem Abrámek," dusával se žid.

"A o čem jsme tu povídali..."

"Jako by kámen do vody padl, nebudte důtina," vskočil mu židák do řeči. "Jen mně slibte, že žude než u mne nebudete se o peníze ucházeti. Neboť pak bych měl já z toho škodu; jsem ubohý žid, mám ženu a pět dětí k ní, a všechny by přišly pak pro vás na mizinu."

Pokračovali

POZOR na ten kašel!

Zastavte jej dříve, nežli se dobře usadí. Zmírníte jeho záchvaty a zúste podráždění, užívající

Severův

Balsám pro plíce

(Severa's Balsam for Lungs). Brzo shledáte, že jest to výtečný lék v léčení kašle, nastuzení, chraplivosti, křičovitého krupu, zápalu průduček a hřlavého hrdla.

Ceny: 25 a 50 centů.

Pochybujete-li o tom, co typuje, vzte tento dopis, který dobře trzenci máte posponu. "Děkuji Vám, že hezky balám pro plíce dělal známé ude. Po přečtení bylo vše v pořádku. Pochvilu jiti na kašel a nešťastí před-časně završit. Upravil jsem se také proti nočnímu kašli, přepočítal roky a také pomohl."

Pokud jste-li lély, řekněte vřelým jen Severův. Stáje na tom, aby vám bylo dáno to, co žádáte. Neberte náhodou. Nemůžete-li Severův léky obdržeti u vás v lékárnách, objednejte si je přímo od nás.

W. F. SEVERA CO., Cedar Rapids, Iowa

Tímto oznamuji všem letním starým i novým příznivcům, že v minulých dnech jsem koupil celou budovu

HOTEL "PRAHA"

která jest úplně znovu vypravená vším vnitřním zařízením, včetně dekorování a vše krajně se zvláštní do Obnovy, nalezenou nyní řádnou obsluhu a pohodlí to nejlepší. Chutná jídla a právě české kuchyně vždy vás uspokojí. Všeobecné zařízené hostince ve spojení s hotelem. O příchod hostůch i venkovních krajích uvítá židák

JOSEF PIVONKA

Roh 13. a William ul. OMAHA, NEBRASKA

"Staré Spolehlivé"

Omažské oblíbené pivo

WM. J. SWOBODA, malo-obchodník. Tel. Doug. 222

Nejlépeším místem k nakupování stavebního dříví, jest

česká dřevařská ohrada,

Chicago Lumber Co.,

na 14. a Maroy ul., Omaha, Neb. 4917

Čestí prodavači Vás vždy ochotně a vzorně obslouží.

FRANK SVOBODA

UMĚLECKÝ ZÁVOD POMNÍKOVÝ

Krásný nový cen-ník právě vydán. Pište si o něj dnes Já vám ušetřim peníze.

1215-31 SO. 13TH ST OMAHA NEB.

F. DVORÁK, prodavač vepřů. ART. ROGERS, prod. dobytka. AL. POWELL, prodavač ovci.

Dvořák Commission Co.

Telefonujte neb pište nám a dostanete bezodkladnou odpověď.

1. No. 607 - Res. Phones: No. 2118 - No. 3780.

Room 216 Exchange Bldg., SOUTH OMAHA

ZASLETE SVŮJ DOBYTER NA

FISH - CUNNINGHAM CO.

komisionáře a obchodníky dobytkom.

Pokoj 241 Exchange Building. - Stánice v duhyřích okružích. - Tel. South 255. John C. Cunningham, G. H. Fish, Claude Dauning a E. A. Pritchard, prodavači dobytka; Willey Middleton a Frank Steber, prodavači vepřového dobytka.

NEJSTARŠÍ A NEJLEPŠÍ MÍSTO PRO SCHŮZKY JED

ED. MAURERA RESTAURANT A HOSTINEC.

V ÚSTĚ 1306 FARNAM ULICE.

Pravé importovaná piva na žepi. PĚŠIČNÉ a MĚŠIČNÉ pi-vovky v Plani v Čechách. Hostovnické Bevaria pivo. Piva Aachener. Husk a stetoskání i vlastní sibično rozkládou repotaci.

Kavárna pro dny náležá se na druhé podlaží